

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR

BEZDÁN ANIKÓ JUDIT

**A vadászati jog, annak gyakorlása
és a vadásztársaságok**

PhD értekezés tézisei

Konzulens:

Dr. Tóth Judit egyetemi docens

Szeged, 2012

I. A kutatás célja és a téma indokolása

Jelen értekezésben a vadászati jog szabályozását, annak irányait és eredményeit, valamint a vadászati jog gyakorlásának helyzetét mutatom be, kiemelve a vadásztársaságokat. Szabályozásukat és a felmerülő hiányosságokat a más országok kialakult viszonyaihoz mérve is vizsgálom, javaslatot teszek a jogi hátterük további fejlesztésének menetére. Célom, hogy választ adjak arra a kérdésre: vajon a vadásztársaságok a mai szervezeti keretükben alkalmasnak látszanak-e a jövőbeli vadgazdálkodási feladatok ellátására, vagy az átalakításuk nélkülözhetetlen? Ehhez szükségesnek tartom a jogi jellemzőik áttekintését, a társadalmi és gazdasági szerepük elemzését, a méreteik, a szerkezetük és a működési jellemzőjük értékelését a gyakorlat és a lehetséges vadásztársasági formák alapján. A jogi szabályozás is eszköz lehet a modernizációra, de mindenképp nélkülözhetetlen a gyakorlatban felmerülő problémák orvoslása. Kodifikációs szempontból a kérdés folytatandó akként, hogy a jövőben szükség lesz-e a vadásztársaságok együttes vagy önálló szabályozására, vagy esetleg csupán a háttérszabályozás szükséges? A részletekből árnyaltabb kép alakulhat ki a vadásztársaságokról, amely indokolhatja egy új, sajátos jogi keret megalkotását.

E kérdések megválaszolása teremthet alapot azoknak az általános tendenciáknak a bemutatásához, amelyek a mai helyzet kialakulásához vezettek. *A vadásztársaságok létező jogi keretét a gyakorlat meghaladta, általános tendencia körükben az átalakítás igénye. Célom volt, hogy megpróbáljam összekötni a tudományt és a gyakorlatot, amely biztosíthatja a feltárt összefüggések praktikus hasznosulását.*

1996-ban fogadta el az Országgyűlés a ma is hatályos vadászati törvényt,¹ amely a vadászati jog gyakorlását új alapokra helyezte és a földtulajdonhoz kötötte. *Választ kerestem arra, hogy a kialakult szabályozásra is figyelemmel, mely szervezeti forma lenne a legalkalmasabb a vadgazdálkodás és az ezzel összehangolt természet- és környezetvédelem szempontjainak szolgálatára, valamint hogy ezt a feladatot a nagy hagyományokkal rendelkező vadásztársaságok el tudják-e látni a jövőben.* Ennek érdekében igyekeztem feltárni és bemutatni a jelenlegi szervezeti forma jogi természetét, működésének, gazdálkodásának legfontosabb ismérveit s a jelen szabályozás hibáit. Javaslatom kitér a vadásztársasági rendszer átalakítására, bár még nincs a vadásztársaságok számára kedvezőbb működési keret. Ezért vetem fel az átalakításukat és annak jog megoldását. A civil/non profit formáció két hatást válthat ki: a szervezetet csak arra ösztönzi, hogy annyi bevételt szerezzen,

---

¹ Az 1996. évi LV. tv. a vad védelméről, a vadászatról és a vadgazdálkodásról. A továbbiakban rövidítve: Vtv.

amennyi a költsége, minimalizálja a területre vonatkozó bérleti díjakat, valamint a természetvédelmi szempontokat a költségek és az önkéntes munka oldaláról közelítik meg. Így az egyesület nem a legmegfelelőbb forma a vadásztársaságok számára. Ha pedig inkább gazdálkodó jellegű szervezeteket állítanánk a vadásztársaságok helyére, akkor a szakmaiság nőhetne, mivel több szakember alkalmazására nyílna lehetőség, több lehetne a területekre szánt költség-ráfordítás, reális lenne a profithoz mért felelősség is, a vadkárok megfizetése nem veszélyeztetné a társaságok működését. Jelenleg e két modell közötti átmenetet valósítja meg a vadásztársaság. A szervezeti formára vonatkozó magyar megoldás nem koherens, átalakítása mindenképpen indokolt rendszerszerű változtatásokkal. Ebben nagy szerepe lehet annak, ha eldől: a vad marad-e a nemzeti vagyon része, vagy uratlan dologgá válik.

Az egész kutatásom jelzi, hogy ellentét van a felkínált jogintézmény és a tevékenységet gyakorlók elvárásai között. Ezt igyekszem a dolgozat kapcsán tényekkel igazolni. További kutatási célom volt választ adni arra, hogy a túlzottan ellentétes érdekek között lehet-e harmóniát teremteni? Vajon kijelölhető-e pontosan a vadászati jog helye a jogrendszerben? A dolgozat foglalkozik a vadászati jog kialakulásával, fogalmának meghatározásával, a fellelhető európai uniós szabályozással, és ennek segítségével igyekszik kijelölni a vadászati jog gyakorlásának főbb területeit. Addig, amíg a kapcsolódó előírások uniós szinten nem jelennek meg, jogharmonizációs rendelkezések hiányában a tagállamokra és köztük hazánkra hárul a problémák jogi megoldása.

Az elemzésben vizsgáltam, hogy milyen ütemben haladt a vadászati törvény elfogadását követően az érintett területen megvalósuló jogalkotás, valamint a létrejövő joganyag mennyire felel meg ez európai uniós és a sajátos magyar viszonyoknak, mennyire szolgálhatják híres vadállományunk állapotának megőrzését, fenntartását? A szabályoknak nemcsak alkotmányossági és emberi jogi szempontoknak, de a tulajdonos és környezete, illetve a közösség érdekeinek is meg kell felelniük. *Az értekezésemnek nem általában a vadászati jog és gyakorlása a témája, hanem annak csupán egy részterülete, a nem állami tulajdonú területeken a vadászati jog gyakorlására jogosultak körének meghatározása, kiemelve körükből a vadásztársaságokat, a tevékenységük gyakorlását meghatározó feltételeket (a vadászterületek kijelölése, a vadászati jog gyakorlásával kapcsolatos jogok és kötelezettségek ismertetése, a vadászati jog gyakorlásának és hasznosításának főbb területei), a vadgazdálkodást is érintő kérdéseket is röviden érintve. A dolgozat ennek keretében a teljesség igénye nélkül, összehasonlító jelleggel kíván néhány kérdéskört bemutatni, ahol a normatív szabályozás és a gyakorlat között ellentmondás mutatkozik. A tőkés tulajdoni viszonyok meghatározó eleme a magántulajdon; a választott témában arra a kérdésre is*

igyekeztem választ találni, hogy *érvényesülhet-e benne a klasszikus magántulajdoni autonómia*, vagy azt a magánjog és a közjog korlátozza-e?

Az alapjogi korlátozásnál az arányosság kritériumának való megfelelés vizsgálatakor az Alkotmánybíróság – más alapjogokhoz hasonlóan – a szükségességi-arányossági tesztet alkalmazza.² Ám a tulajdonjog a gazdasági rendet meghatározó fundamentális jellege miatt annak intézményét védi és nem az állagot, erre a *közérdekű alapjog-korlátozást* tesztjét dolgozta ki, amely nagy mozgásteret ad a jogalkotónak. A kialakult viszonyokat elsősorban a tulajdon és a használat, a gazdálkodási-szervezeti keretek, valamint az irányítási-igazgatási és a gazdasági jellegű tényezők befolyásolják, amelyeket igyekeztem a témában elemezni. A vadászat szabályozása körében meghatározó a tulajdonosi részjogosítványok kettéválasztása, valamint a használati viszonyok nagyobb súlya, oly módon, hogy a rendelkezési jog csak a használat függvényében gyakorolható.

II. Az alkalmazott módszerek

A szakirodalom szűkösége miatt a hazai jogtörténet fontosabb monográfiáit, kézikönyveit, tankönyveit, továbbá a rendelkezésre álló bírói döntvényeket, az Európai Unió jogi aktusait és az ezzel kapcsolatos politikai dokumentumokat is feldolgoztam. A tételes joganyagon túl jogszabálynak nem minősülő forrásokat is áttekintettem. Ezek segítségével lehet kijelölni a téma jogági hovatartozását, a szabályozás elveit, valamint választ adni arra a kérdésre, hogy önállónak tekinthető-e a választott jogterület. A dolgozat írásakor igyekeztem a gyakorlatban felmerülő jogi problémákat is feltárni.

A téma feldolgozásánál különböző történeti, nyelvtani, logikai módszereket, összehasonlító és elhatároló módszert, rendszertani megközelítést is használtam. Az egyes országok nemzeti gyakorlatának mélységi elemzésére nem vállalkoztam, csak annyiban tértem ki rá, amennyiben azt a talált megoldási alternatíva szükséges mértékben megkívánta. Saját adatgyűjtést is végeztem működő vadásztársaságoknál a joggyakorlatuk feltérképezése céljából (Csongrád, Békés és Bács-Kiskun megyékben), felhasználtam más vadásztársaságok jogi konzultáció során felmerülő jogvitáit a jogalkotói célok és a szervezeti forma közt feltételezett konfliktus tisztázására. Készítettem interjúkat a közvetlen információcsere és az együttműködés eszközeként, ugyanis a kutatók és a gyakorlati szakemberek közötti párbeszéd biztosításához egyelőre még kevés a hatékony és őszinte fórum.

---

² 30/1992. (V. 26.) AB. határozat; lásd még: ABH 1994.167.,171.

Olyan műveket is felhasználtam, amelyek tárgya kívül esik ugyan a jogtudomány területén, de a tartalmuk hasznosítható volt. Statisztikai adatokkal is illusztráltam a gyakorlati gondokat, noha ezek nem igazodtak a legutóbbi vadászati ciklushoz. Nemzetközi és hazai konferenciákon előadásokat tartottam a téma által érintett egyes lényeges kérdésekben. Oktatási tapasztalataim alapján, az oktatási struktúrára figyelemmel, a választott téma tartalmilag beilleszthető a jogi oktatásba is. Internetes folyóiratokba publikálva a visszajelzések segítségével tudtam pontosítani a javaslataimat. A jogalkalmazási anomáliák súlyosságára világítottak rá a sajtóban szereplő híradások. A kodifikációs előkészületek során a szakértői közreműködőkkel folytatott beszélgetéseim szintén segítettek ahhoz, hogy véleményemet és javaslataimat megfogalmazzam. Megállapítható, hogy az állam jogkorlátozó szerepe a környezet- és természetvédelemhez kötődő igény miatt a tulajdonjogi jogosítványokat is érzékenyen érinti.

A vadászati jog az Európai Közösség jogrendszerén belül nem harmonizált terület. Az államok a történelmi hagyományaikra és a kialakult gyakorlatukra is tekintettel csak egyes részletkérdésekben közelítik jogi szabályozásukat egymáshoz, vagyis az európai uniós „szabályozásnak” a vizsgált területen nincsen tartalmas múltja. A hazai szabályozásnak szintén a múltra visszatekintő hagyományai vannak. Történetiségében vizsgáltam az értekezésben a hazai normák kialakulását, előzményeit, valamint az előbbit meghatározó körülményeket.

Külön fejezetben összefoglaltam az Európai Unió idevonatkozó és kapcsolatos joganyagát. Hazánk a harmonizáció területén az előtte álló feladatokat megoldotta. A hazai helyzetelemzést és a leíró módszert igyekeztem ellensúlyozni a jogalkotás irányára vonatkozó alternatív javaslatokkal. Az összehasonlításnál alapvetően a német mintát vettem figyelembe, mivel a közép-európai jogrendszereket jellemzően a német jogi és filozófiai gondolkodás befolyásolja. A speciális szabályok felől haladok az általános felé, kiemelve az alkalmazandókat, megvilágítva az elkülönítendő ismérveket és meghatározó szempontokat, továbbá felhívva a figyelmet a jelenlegi gyakorlat és a szervezeti keret problémáira.

A dolgozat központjában álló kérdéseket elsődlegesen agrárjogi szempontból közelítem meg. Mivel a vadászati jog gyakorlásának is számos összefüggése van, amely túllép az agrárjogi szabályozás keretein, merítettem más jogágakból is (pl.: gazdasági, közigazgatási jog), mi több: figyelembe vettem az etikai maximákat is. „A vadászatra sokan mondják, hogy kikapcsolódás – valóban az, abban az értelemben, hogy kikapcsolódunk egy megszokott áramkörből, véráramból, életritmusból, és egy másik világba lépünk át:

személyiségünket otthagya az erdő határánál, és belépve a másik világba, átlényegülünk.” Ez az idézet is jelzi, hogy a szűkebb (agrár)jogi kereteken túlra kell tekinteni.

Napjainkban a jogi normakincs gyorsan változik, ezért *a kutatást és a kéziratot egy meghatározott időpontban: 2012. január 30-án* lezártam, bár figyelemmel kísérem az újabb fejleményeket is.

A dolgozat a *vadászati jogot gyakorló szervezeti típusok* eltérő alapviszonyai és az ebből eredő struktúrák miatt csak azok egyesületi jellegével foglalkozik, mivel valamennyi forma felvázolására nincs lehetőségem. Az általam feltárt eredmények azonban megerősítettek abban, hogy a munka további folytatása is szükséges lehet.

A vadásztársaságok egyesületi formájának társadalmi tevékenység iránti igénye és jellege *iránymutató lehet a megfelelőbb szervezeti formák kiválasztásához* is, éppen azok a sajátosságok alapján, amelyekre a jogalkotó nem gondolt. Ezek sokszor meghatározzák a vadászati jog gyakorlását, a *vadásztársaságok működésének szervezeti jellegét*. A vadásztársaságok létrejöttének és tevékenységének a kettős jellege vitathatatlan: gazdálkodást szervezők és civil jellegűek egyszerre. Igyekszem arra is rámutatni, hogy azért lenne jó speciális szervezeti formát alkotni számukra, mert *civil egyesületi sajátosságuk mellett (környezet- és természetvédelmi) közcélok* is szolgálnak, *vadgazdálkodási feladatokat* teljesítenek. A fejlődés irányát az utóbbiak fejlesztése jelentheti. Az *állami támogatások elnyerése* fontos a gazdasági társaságokkal szembeni versenyben. Nem csak a ma létező szervezeti forma (egyesület) a forrása a kialakult problémáknak, hanem a jogi környezet hiányosságai, a szűkös anyagi lehetőségek, a csekély jelentőségű állami szerepvállalás is.

III. Az értekezésben foglalt fontosabb megállapítások, tudományos eredmények

Jelenleg az Európai Unióban országonként eltérő a vadászati jog rendszere; történeti hagyományoktól, jogrendtől, kulturális és politikai hagyományoktól függenek a szabályozások. Nagy különbségek mutatkoznak a vadászatra jogosultaknak az államhoz való viszonyában és a támogatottságuk mértékében is. A közösségi szabályozás nem avatkozik be az egyes tagállamok jogvitáiba, csak a négy szabadság korlátait bontja le, ezzel kapcsolatos hátrányos megkülönböztetés elkerülésére nyújt előírásokat. A tagállamok számára a belső jogi szabályozás kialakításának a lehetősége megmaradt. Néhány tárgykörre vonatkozó jogharmonizációs kötelezettségen keresztül befolyásolt e szabályozás. E miatt is fontos

újragondolni és az *európai modelleknek megfelelőbb irányba terelni* a magyar jogi megoldást is a témában.

3.1. A vadászati jog szabályozásának elvi alapjai, rendszerbeli helye

A civil társadalom nem intézményesült cselekvéseit a negatív szabadságjogok védik: szólás szabadsága, vallásszabadsághoz, *szereződési szabadsághoz*, gyülekezéshez *való jog*. Az *egyesülési szabadság kiteljesedését jelentette volna a civil szervezeti formák tágabb működési lehetőségének biztosítása az egyesülési szabadság elvének következetes alkalmazásával*, gazdasági társasági formákhoz hasonlóan többféle, akár vadásztársasági funkciójának és jellegzetességének megfelelő jogi forma bevezetésével. Nemcsak a jogosulatlan beavatkozástól kell tartani ezekben az esetekben, hanem *az államnak van pozitív kötelezettsége is, hogy törvényekkel segítse a jogok gyakorlását*, amelynek része lehet a vadászatra jogosultaknak, valamint a vadásztársaságok szervezetének létrehozását, működését, gazdálkodását szabályozó rendelkezések meghozatala.

Az ezredfordulót követően Magyarországon még mindig keveredtek a szervezeti formák és a funkciók, nem volt körülhatárolható a vadászatra jogosultak szervezeti rendszere, valamint a szektor politikai-gazdasági jelentősége sem volt tisztázott.

A jogi rend másként alakul attól függően, hogy *a vad tulajdonjogára és a vadászati jogosultságra milyen szabályozás van hatályban*. Kolosváry Bálint a *Vadászati jog c.* könyvében (1923) a vadat még uratlan dolognak tekintette, míg az 1928. évi Magánjogi Törvényjavaslatok (Mtj.) az 568. §-ában azt tartalmazta, hogy a vadállat gazdátlan, amíg szabadon van, a vad vadaskertben nem gazdátlan. A vad, mint uratlan dolog elsajátítására a földtulajdonosoknak van joguk, vagy azoknak, akinek ezt a jogosultságot átengedik. A vadászat jogi rendjét ez határozza meg. Ezt erősítette meg Szladits Károly (1930) is, hogy nincs itt szó valamilyen külön jogról, hanem „a tulajdonjog folyamányáról” beszélhetünk.

A szocialista jellegű országokban jellemző volt az állami tulajdon, így a természet kincseinek és a vadaknak is a tulajdonjoga az 1959. évi IV. tv. (Ptk.) 128. §-a szerint már állami tulajdonba került. Ha a vad állami tulajdon, akkor az állam határozza azt meg, hogy a vadászati jogot átruházza-e másra, vagy kire és milyen feltételekkel. Ez határozza meg a vadászat jogi rendjét napjainkig is, a vadászati tevékenység révén megy végbe a vadon a tulajdonszerzés. A tulajdoni viszonyok szolgáltatják azt, hogy a Kormány és a törvényhozók a civil társadalom szervezeteire vonatkozó jogszabályokat az Európai Unió csatlakozásra is

tekintettel, stratégiai szempontokat szem előtt tartva rendszeresen vizsgálják felül, indokolt reformokat indítsák el.

A tulajdonjogi szabályozás alapvetően a polgári jog körébe tartozik. Ahogy erre Világhy Miklós (1965) rámutat a tulajdonjog nemcsak a polgári jog, hanem a jogrendszer legfontosabb alapintézménye, alapjaiban szabályozza az ezzel kapcsolatos jogviszonyokat is. A vadászati tevékenység gyakorlásával kapcsolatos egyéb jogviszonyok sajátosságai ezt differenciálva elősegítik azt, hogy a vadászat be tudja tölteni a rendeltetését.

Az 1989/90. évi alkotmányreformok óta eltelt időszakban keveredett a közjogi és magánjogi nonprofit intézmények jogi szabályozása, ez azt eredményezte, hogy a magánjogi jellegű szervezetek hátrányos helyzetbe kerültek, mivel a források nagy része nem került hozzájuk. Az önszerveződésekben megmutatkozó hiányokat a tulajdonosok először az egyesülési joggal kívánták megoldani. A hegyközségek esetében ezt később úgy oldották meg, hogy köztisztviselői formává minősítették át, a halászati és erdészeti tevékenységek gyakorlásával összefüggésben is más szervezeti formák alakultak ki a gazdálkodási tevékenysége folytatására. Az egyesületi szabályozás strukturális visszasságai megnehezítik, életszerűtlenné teszik a vadásztársaságok szervezetének rendeltetészerű működését. Az egyesületi jog, illetve a kapcsolódó jogterületek egymástól különállóan fejlődtek. Az elmúlt évtizedekben kezdtek Európában egységes területként a civil társadalomra felhívni a figyelmet, de ebben a vonatkozásban is elsősorban társadalmi és legújabbban a gazdasági részvétel miatt. A jogszabályok rendelkezési mára már hangsúlyozzák, hogy a természeti erőforrások hasznai iránt egyre inkább nő a társadalmi igény. Ezek a hasznok túlmutatnak a gazdasági hasznokon, közjóléti, illetve ökológiai hasznok körébe tartoznak.

A vadászati jog szabályozása nem önálló jogágazat. A *tulajdoni viszonyok szabályozása alapvetően a polgári jog feladata*, de a vadászati jog sokrétű társadalmi, gazdasági irányú szabályainak a jogrendszerben való elhelyezkedését s a jogági hovatartozását vizsgálva, tekintettel annak a társadalmi-gazdasági szerepére – részint a vaddal mint természeti kincsrel, részint a földdel való folyamatos gazdálkodásra –, mind diszciplinárisan, mind a hatályos normarendszer szempontjából azt az *agrárjoghoz tartozónak ítélnék* meg. (Hangsúlyozva a szabályozás háttérterületét jelentő természetvédelmi és állatvédelmi szempontokat.) Keverednek a vadászati jogban a közjog és magánjog elemei is.

A legfontosabb *jogi jellegű teendőkre, a vadászati jog szabályozásával összefüggő modellt kellene átgondolni* a következők szerint:

a) *Törvényi (kötelező) módon történő szabályozás.* Az egységes vadászati törvény (jelenleg a Vtv.) normatív alapját képezheti részleteiben is a vadásztársaságok jogi

önállóságának. Ez a törvény foglalná össze ugyanis azokat az elveket és intézményeket, amelyek minden vadásztársaság s vadászatot gyakorló számára kötelezők, garanciális jellegűek; biztosítja azokat a jogokat, és előírja azokat a kötelezettségeket, amelyek a vadásztársaságok működését meghatározzák.

b) Egyenértékű megoldás lehet, ha függvény jellegű (kógens törvényi jellegű szabályozás alapján és ebből kiinduló) speciális szabályozás készülne a Vtv. engedte eltérések alapján. Elképzelhető, hogy szoros egységben a vadásztársaságok működését szabályozó részletes rendelkezésekkel, esetleg külön törvényi megfogalmazásban (hasonlatosan a hegyközségekhez), a vadászatot szabályozó törvénnyel határozzák meg a vadásztársasági típusoknak és formáknak a jogi sajátosságait (pl.: sajátos célok meghatározása, működés feltételei, gazdálkodási rendszer jellegzetessége, belső szervezet kialakítása).

c) Motiváló jellegű megoldás is elképzelhető az Alaptörvény mint legmagasabb szintű jogi norma keretében adva meg a vadászati tevékenységet gyakorlók működésének alapszabályi rendezésben irányadó korlátait, mivel az egyesületi jellegű működést garantáló jogforrások csúcán is az Alaptörvény áll. Garantálja az egyesülés szabadságát, az állam általi elismerését (VIII. cikk). A vadásztársaság is ezen az alkotmányos alapjogon építkezve jöhet létre ma is, s ez megőrizné a szervezet egyesületi jellegét.

d) Független, külső jogviszonyok kölcsönös hatásán is alapuló belső normákkal való szabályozással. A belső szabályzatok (házi szabályzat, fegyelmi szabályzat) kiemelkedő jelentőségűek a vadásztársaságok esetében. Az alapszabályi viszonyok az Alaptörvény, a Ptk., a vadászati és a civil törvény szerint nagy szabadságot adna a helyi, szervezeti szabályozáshoz. Ezzel valósul meg tulajdonképpen az állami és az önszabályozás egysége. Az Alaptörvénynek megfelelően törvényi szinten és részleteiben kellene körülírni a vadásztársaságok joghelyzetét, így garanciális jelleggel biztosíthatnánk a legalapvetőbb jogokat és kötelezettségeket, valamint azok gyakorlását. Ezt a megoldást azonban ma elképzelhetetlennek tartom. Az alapszabálytól függő viszonyként – belső megállapodások által rögzített keretben – a belső szabályzatok alkotásával a vadásztársaságok már az eddigiéik során is kialakították a saját működési rendjüket, ami garancia a tag és társaság relációjában.

3.2. Javaslatok a jogalkotás számára

A kontinentális jogi gondolkodás alapvető igénye éppen a dogmatika erőteljes használata miatt az, hogy az egyes jogterületeken *belül elkülönítse* azokat a szabályokat, amelyek valamilyen szempontból rokon vonásokat mutatnak. Az általam vizsgált témában igen sok ellentmondás található, amelyre nézve az alábbi *de lege ferenda javaslatokat teszem*.

1. Az elmúlt időszak tapasztalatai rámutattak arra, hogy megoldás lenne, ha a *vadászterületek kijelölésének a kérdését* nem a földtulajdonosok, hanem, mivel alapvetően fontos kérdés a vadak védelme és a szakszerű vadgazdálkodás, nemzeti érdekből *az erre legalkalmasabb szervek: a vadászati hatóságok döntenék el*, ezért a hatáskörüket kiegészíteni kellene. A vadászterületek határának megállapítása ugyanis nem lehet függvénye az egyes földtulajdonosok kizárólagos tulajdonuk határvonalát figyelembe vevő érdekeinek. A vadászati hatóság képviselőinek kellő szakmai tudása, sokéves tapasztalata biztosíték lenne a szakszerű és tervszerű gazdálkodásra, a vad védelmének érvényesülésére az esetlegesen romló élőhelyeken is. Ezzel elkerülhetőek lennének a szomszédok közötti elhúzódoó viták és peres eljárások is. Szintén jelentős segítség lenne, ha a vadászati hatóságok a földtulajdonosi gyűlések működéséhez és ellenőrzéséhez hivatalból beszerezhetnék a tulajdoni lapokat a kijelölt vadászterületekre vonatkozóan, és azokat a földtulajdonosi képviselők a hivatalban megtekinthetnék. Így amikor a hatóság ellenőrzi, hogy a szavazati arányok megfelelnek-e a tényleges földtulajdonok nagyságának, ez jelentős segítséget adhatna, valamint azt is könnyebb lenne ellenőrizni, hogy a gyűlést valóban a tulajdonosok egyharmada hívta-e össze.

2. A tartamos vadgazdálkodás érdekében *az üzemtervi ciklusokat differenciáltan jelöljék ki a nagyvadás és apróvadás vagy egyes vadas területekre bontva*. A vadaknak kilőhetősége fontos, hogy az adott vadászatra jogosulthoz kapcsolódhasson, ha a vad az ő területén született. Így indokolt lehet nagyvadakra nézve a 15 éves üzemtervi ciklus meghatározása.

3. A *vadak védelmét szolgáló tilalmak körében* olyan módosításra lenne szükség, amelynél *csak az alapvetések maradnának fenn a védelem meghatározott szintjéhez, állapotához igazodva*. A jogrendszer változásai igénylik a korábbi szabályozás korszerűsítését.

4. *Pontosítani kell a Vtv. rendelkezéseit az önkormányzat jegyzőjének földtulajdonosi gyűlésekkel kapcsolatos hatáskörével összefüggésben*. Számos esetben volt már arra példa, hogy a jegyző akadályoztatása miatt nem tudott a gyűlésen jelen lenni. A jegyzőt az új

önkormányzatokról szóló törvény³ rendelkezései szerint az aljegyző helyettesíti, de ezzel sem garantált az, hogy ismerik a földtulajdonosok többségének álláspontját, és őket támogatva gyakorolják a szavazati jogot. A jegyzői jogkör gyakorlása nem garanciája a színvonalas és költségtakarékos megoldásnak a hivatal oldaláról, gyakori az érdektelenség is. Felmerül a kérdés: mitől lesz jó a jegyző általi kvázi „tulajdonosi joggyakorlás”? Mivel a személyes megjelenés igényelt a földtulajdonosi gyűlésen, a továbbadott képviseleti lehetőség egyre kevesebb érdekkötődést feltételez. Általában ritkán fordulnak elő ezek az ügyek az önkormányzatoknál, mivel a döntés a használat kérdéskörében ciklusonként fordul elő. A komplex környezet- és természetvédelmi szempontokra is figyelemmel a vadászterületek kialakítása szakértelmet igényel, ami gyakran a földtulajdonosoknál is hiányzik, nem biztos, hogy *a jegyzőknél* ez feltételezhető. Az önkormányzatok *érdekképviselője formális*, a határozatokkal kapcsolatos „vétó” joggal pedig szinte egyáltalán nem élnek. Az új önkormányzati törvény szerint a települési önkormányzatok a községekben, a városokban, járásszékhely városokban, megyei jogú városokban és a fővárosi kerületekben működnek. További kérdés az, hogy a kistelepülésen érvényesülhet-e a képviselet teljes körben? Célszerű lenne a jegyző jogkörét arra a szintre telepíteni, ahol a vadkárok elbírálása történik majd.

5. Az állami tulajdonú földek képviselője a Vtv. felhatalmazása és a Nemzeti Földalapról szóló törvény⁴ szerint az NFA útján az agrárpolitikáért felelős miniszter. Gyakran adódott elő azonban az a helyzet, hogy az NFA nem vett részt a gyűléseken, és meghatalmazásokat sem bocsátott ki. Különösen fontos, hogy az állami földek képviselője is eljárjon jogosultként, mert a mulasztás esetenként a gyűlések jogszerű és eredményes eljárását akadályozhatja. Megoldás lehet a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. – mint az állami tulajdon gondos gazdájának és kezelőjének – felhatalmazása a nyilatkozattételre és a képviseletre való feljogosítása.

6. Amennyiben a fentiekben írt lehetőséget elfogadnák, akkor célszerű lenne a törvénybe beépíteni egy *bizottság létrehozását* is, amely a *vadászterület határának megállapításához nyújtana segítséget a vadászati hatóságnak*. Ebbe a bizottságba az erdészeti, természetvédelmi hatóság és a vadászati érdekképviselői szervek delegálhatnának egy-egy tagot, így a különböző érdekek összeegyeztethetővé válnának. Szerepkörével kapcsolatosan két alternatívát lehetne elképzelni: véleményező, tanácsadó szerepkörben járna el, vagy szavazás útján gyakorolt döntési joggal rendelkezne. Ezzel a lehetőséggel az egyéni

---

³ A 2011. évi CLXXXIX. tv. Magyarország helyi önkormányzatairól.

⁴ A 2010. évi LXXXVII. tv. a Nemzeti Földalapról.

földtulajdonosi érdekek helyett szakszerű vélemények és osztársadalmi követelmények, érdekek érvényesülhetnének.

7. Amennyiben a vadászterületeket a vadászati hatóságok jelölnék ki, akkor *az első földtulajdonosi gyűlést is hirdetmény útján ők hívhatnák össze*. Így a hatóság addig tudná a levezető elnöki pozíciót megtartani, amíg a tulajdonosok nem döntenek a képviselő formájáról és az első képviselő személyéről.

8. A földtulajdonosi közösségek működése kapcsán fontos volna azt is meghatározni a jogszabályban: *a vadászati közösség milyen módon gyakorolhatja a vadászati jogát, milyen alapvető elvek megtartása mellett gyakorolhatja és végezheti a tevékenységét*. Ezek meghatározása nélkül olyan vegyes megoldások születhetnek, amelyeknek egy része kifejezetten sértheti azok érdekét, akik kisebb földtulajdonnal bírnak. A Vtv.-be a különféle működési lehetőségek közül kellene beiktatni egy irányadó szabályozási módot – esetleg önálló fejezetben – a földtulajdonosok közösségének működésére, irányadó szabályaira nézve. Ezt nem csak a földtulajdonosok, de a vadak védelme és a tervszerű vadgazdálkodás is igényelné.

9. *A gazdasági társaságok haszonbérloői pozícióját* a vadak védelme, a szakszerű vadgazdálkodás és a vadászati tevékenység kapcsán nem növelni, hanem *szűkíteni kellene*, hogy ne legyen könnyebb az út a külföldiek burkolt haszonbérlete előtt. A hatályos szabályok szerint a Magyarországon bejegyzett gazdasági társaság, ha a vadászterület 25 %-án végez mezőgazdasági és törvényben meghatározott egyéb tevékenységet, már a vadászati jog haszonbérloje lehet. Ha visszaállítanánk a korábbi 50 %-os használati jog előírását, akkor a gazdasági társasági formák által előtérbe helyezett profitérdekeltséggel szemben garantáltabban érvényesülhetne a vadak védelmének az érdeke is. Ez a rendelkezés sértené a vadásztársaságok érdekeit, mivel a korábbi szabályozásnál jelentős akadály volt a gazdasági társasági formáknak az, hogy igazolniuk kellett a vadászterület több mint felének használatát, míg a 25 % használatának igazolása valószínűleg nem jelent különösebb gondot. Ezzel megnyílt a lehetőség arra, hogy a szakszerűen és tervszerűen gazdálkodó vadásztársaságok és társult formában ugyanezt gyakorló földtulajdonosi közösségek – mint a vadászatra jogosultak – kiszoruljanak a vadászati jog tényleges gyakorlásából, s helyettük az elsődlegesen nyereségérdekelte gazdasági társaságok végezzenek vadászati tevékenységet.

10. *A haszonbérleti szerződések* kapcsán segíthetnénk a joggyakorlás szabályosságát az V. fejezetben részletezett tartalmú *minta alkalmazásával*, a lényeges feltételek és szerződéses kellékek megjelölésével – a Vtv. mellékletébe beépítve. A minta kidolgozása kapcsán javaslom az alábbi szempontok figyelembe vételét: a) határozzák meg pontosan a

vadászterület nagyságát a szerződésben úgy, hogy legyenek elkülönítve azok a területek, ahol a vadászati jog gyakorolható (ingatlan-nyilvántartási besorolás szerinti bontásban is), valamint azok, ahol tilos, vagy szünetel a vadászat, b) a haszonbérlok kiválasztásánál utaljon a szerződés arra, hogy írásos ajánlat szerint, arra tekintettel történt a bérlő kiválasztása, c) a vadászterület besorolásával azt azonosítsák be mint nagyvadas, apróvadas vagy vegyes vadas terület, d) rögzítsék, hogy különleges feltételek teljesítéseként mit lehet a bérlő számára kötelezettségként előírni, e) pontosítsák, hogy a bérlő vadgazdálkodási tevékenysége körében milyen feladatokat kell teljesítenie, f) határozzák meg a bérleti díjakat a területekhez igazítva minimális és maximális terjedelemben a hatósági véleményre tekintettel, g) adjanak lehetőséget a bérleti díj időszakonkénti módosítására a leghamarabbi időpont előírásával, végül h) a bérlőnek is biztosítsunk felmondási jogot.

11. A jogi szabályozás egyszerűsítését eredményezhetné az is a haszonbérleti szerződések megkötésénél, ha a *szakmai jártasságot, előfeltételeket kötnénk a vadászterületek hasznosításhoz*. A képezettség megszerzése biztosítaná az ismeretek egy részét, melyeket így nem kellene túlzott részletességgel megfogalmazni a jogszabály szövegében.

12. A vadásztársaság szervezetnek jogi minősítése körüli határok relativizálódnak. *Gyakorlatilag egy „áltársaság”*. *Javasolom, hívjuk a vadásztársaságot vadásztársulatnak!* A társulat jogi minősítés pontosabb lenne. A vadásztársaságok gazdálkodnak, gyakran csak az új Civil tv.-ben⁵ meghatározott korlát adja ennek a szervezeti formának a határvonalát, valamint a történelmi múlt.

13. *Összehangolt szemléletű szabályozás érdekében helyes volna a vadásztársaságok fogalmi sajátosságainak és jellemzőinek törvényi szintű csoportosítása és összefoglalása*. A fogalmi meghatározások mellett, *lehetséges, hogy nem nélkülözhető a szervezet átalakítása esetlegesen nonprofit gazdasági társasági formába*.

14. Civil szervezetre nem jellemző sajátosságot igazol a vadásztársaságoknál a *fegyelmi bizottságok* hangsúlyos szerepe, valamint az, hogy a gyakorlatban a tagok a tagsági viszonyuk megszűntetésekor vissza szeretnék kapni azon „befektetéseiket”, amelyeket a választott szervezetben a tagsági viszonyuk fennállása alatt realizáltak. A vadászati jog viszont *nem fogalomképes vagyoni értékű jog*.

15. A vadászatra jogosultak egyre nehezebb anyagi körülmények mellett gazdálkodnak. A hivatásos vadászok a szakszerű vadgazdálkodás biztosítékát garantálják, de elsősorban ez a vadászterületen gazdálkodók érdeke. Sok helyütt a vadászat iránt elkötelezett

---

⁵ A 2011. évi CLXXV. tv. az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról.

tagok tevékenyen közreműködnek azoknak a feladatoknak az ellátásában, amelyek egyébként a hivatásos vadász feladatát képezhetik. Indokolt lehet a Vtv.-nek módosítása, hogy minden befejezett és *nem* megkezdett 3000 ha után kell legalább egy hivatásos vadász alkalmazása. A jelenlegi szabályok szerint már 3100 ha területen is két hivatásos vadász alkalmazása kötelező. Ha a vadászatra jogosult megengedheti, akkor alkalmazhat több hivatásos vadászt, de sokszor a vadászterületek fekvése, domborzati viszonyai megengedik, lehetővé teszik, hogy csupán egy hivatásos vadász is el tudja látni a feladatait.

3.3. A vadásztársaságok jövőképeről

Az érveket *pro* és *contra* egybevetve kijelenthetjük, hogy a klasszikus értelemben vett *civil szervezeti forma mára már igényli az átalakítást*. Valójában nem az egyesületi forma az, amit választanunk kell e témában. A dolgozatban *ismertetett tartalom szétfeszíti a civil egyesületi forma adta keretet és jellemzőket*. A jogszabályi változások is abba az irányba mutatnak, hogy a gazdálkodás kérdéskörét az egyesületek esetében is átláthatóbbá kell tenni, az egyesületek működése nem a gazdálkodás függvénye, hanem *a választott cél kell, hogy meghatározza a szervezeti formát*. Amennyiben a vadászat gyakorlásához nem kapcsolódna a joggal járó kötelezettségek teljesítése, szabadidős tevékenységként a vadászok is a *hagyományos értelemben vett egyesületeket alakíthatnának a kikapcsolódásuk céljából*. *A vadászat viszont napjainkra inkább profitorientált tevékenység. Szabadidős, természetvédelmi jellege is van egyben, s ha ez az adott szervezetnél a fontosabb szempont, akkor a civil forma (egyesület) is előnyös lehet*. A 2011. év végén elfogadott új civiljogi szabályok kedveznek az ilyen jellegű formációknak, mivel lehetőséget teremtenek a bevételek besorolására, ám ezzel együtt a dogmatikai rendszert így még szövevényesebbé tették. *El kell jutnunk annak a kimondásához, hogy a vadásztársaságok civil szervezetkénti működése fő szabályként nem megfelelő, hanem csak egy legyen a választható a szervezeti formák közül*.

Az elmúlt időszak egyik problémája az volt, hogy az új tulajdonosi réteg átlagában nem tudott vagy nem akart jó gazdája lenni a tulajdonába került földterületnek. A legtöbb zavart a könnyű vagyonszerzés látszólagos lehetősége okozta. Az erdővel és a vadászattal együtt járó *kötelezettségek ugyanis lényeges kötöttségeket és ugyanakkor költségeket is jelentenek*.

A jövedelmek és kiadások kiegyenlítése miatt fontos minél nagyobb területi egységekben gazdálkodni, vadászatot folytatni, így semmiképpen nem javaslom a minimális

vadászterületek nagyságát csökkenteni, talán inkább a Vtv.-ben rögzített szintre kellene emelni azok nagy-, apró-, illetve vegyes vadás jellegét.

Létre kellene hozni új társaságokat (pl.: nonprofit gazdasági társaságokat) is a szervezeti forma színesítése és a tapasztalatok bővítése érdekében – amelyek különböző szervezetek lehetnek, pl.: részvénytársaság, korlátolt felelősségű társaság vagy szövetkezet is. Lényeges szempont, hogy az induló vállalkozásban kevés számú, de jól képzett, megbízható szakember is dolgozzon, mert az „üzlet” alapja a bizalom, hiszen itt mások magántulajdonát kell kezelni, mások vagyonával kell gazdálkodni.

A Vtv. rendelkezései összességükben már megfelelőek, és érvényesülniük kell a mai kor követelményei által kialakított helyzetekben és problémákban. A vadászati jog terén ugyan még nem történt meg az egységesítés az uniós tagállamok között, ám a jogharmonizáció jegyében már történtek intézkedések, és *a közeljövő feladata, hogy megteremtse az egységes minimális feltételeket ezen a területen is – a vadászati jogi szabályozás révén – minden tagállam állampolgárai számára.* (például mi a követendő szabály az államhatár közelében a vadászati jog gyakorlásakor) Nehézségek mindegyik szervezeti forma kapcsán adódnak a jogok és kötelezettségek teljesítése során, de *a jogi szabályozás pontosításával, esetleg a vadásztársaságok specialitását rendező részletszabályok külön történő megalkotásával* nem lesz kérdéses a továbbélésük és -működésük.

Ha az egyesületi forma csak szabályozási kööttségeket kap a jövőre, akkor megfontolandónak tartom, hogy *azokat a haszonbérő vadásztársaságokat, amelyek vadgazdálkodási tevékenységet is végeznek, támogatásokkal segítse a Kormány* a munka ösztönzésére, valamint abból a célból, hogy az állam, mint a nemzeti kincs tulajdonosa, ezzel fejezze ki a tulajdonáért érzett fokozottabb felelősségtudatát. A hazai birtokviszonyokra tekintettel azt is el tudom képzelni, hogy e „gazdálkodók” a jelenlegi rendszerből kiemelve *a tevékenységüket több területet átfogva végezhetnék. A szervezeti formájuk semmiképpen nem egyesületi jellegű lenne.* Ez a megoldás a gazdálkodás hatékonysága felé vezető irányba mutatna, valamint enyhítene azon a feszültségen, amely manapság a „gazdálkodni vagy nem gazdálkodni” dilemmában a haszonbérő vadásztársaságokra nehezedik, valamint szükségszerűen befolyásolja az egyesületi formában való működést.

IV. A gyakorlati hasznosíthatóság körei

Munkám eredményét leginkább a *jogalkotás hasznosíthatja* az átalakításra váró szervezet, a vadásztársaság további működési modelljéről való döntése során, valamint a vadászati jogot érintő lényeges szabályok felülvizsgálatával, módosításával összefüggésben. Igyekeztem azokra a jellemzőkre és tendenciákra, gyakorlatokra rámutatni, amelyek által a vadásztársaságok szervezetének jogi minősítése előtérbe kerülhet mind dogmatikailag, mind a szabályozás tárgyának megfelelő, világos és áttekinthető tartalommal.

A *jogalkalmazásbeli hasznosítási lehetőségét* abban látom, hogy a hatályos joganyagban vannak elavult rendelkezései. Ha a vadásztársaságok jogi minősítését megváltoztatnák, az jelentős hatást eredményezne a bírói gyakorlatra, az ellenőrzésük körére, valamint a jogintézménnyel kapcsolatos jogviták elbírálására is.

Munkám *némely része beilleszthető az egyetemi oktatás anyagai közé is* részletezve, kiegészítve azokat. Különösen jól hasznosítható lenne a vadászati jogot gyakorlók képzése, továbbképzése s a szakjogász (környezetvédelmi, vadgazdálkodási) oktatás keretében.

A szerző e témában megjelent fontosabb publikációinak jegyzéke

1. BEZDÁN Anikó: *A vadászat néhány kérdéséről a hatályos szabályozás tükrében.* [On Some Issues of Hunting in the Mirror of Valid Provisions] = Acta Juridica et Politica Szeged. Publicationes Doctorandorum Juridicorum. Tomus I., Fasc. 2. Szeged, 2001. 49–65. p.
2. BEZDÁN Anikó: *A vadásztársaság, mint civilszervezet.* [Hunters' Society as Civil Organization] In: Collega. Az Accursius Jogász Egylet folyóirata. 2002. február (1. szám). 65–70. p.
3. BEZDÁN Anikó: *A jogi személyek egyes speciális típusairól.* [On Certain Special Types of Legal Person] = Acta Juridica et Politica Szeged. Publicationes Doctorandorum Juridicorum. Tomus II., Fasc. 2. Szeged, 2003. 69–84. p.
4. BEZDÁN Anikó: *Das Verhältnis der Jagd und der Fischerei zum Natur- und Umweltschutz.* In: Studien Zum 80. Geburtstag von Prof. Dr. Dr. h.c. Klaus Sojka. JATE Press, Szeged, 2006. 53–61. p.
5. BEZDÁN Anikó: *A vadászati jog szabályozása az Európai Unió néhány tagállamában.* [Regulation of Hunting Law in Some EU Member States] = Acta Juridica et Politica Szeged. Tomus LXX., Fasc.1. Szeged, 2007. 3–30. p.
6. BEZDÁN Anikó: *A vadásztársaság mint a jogi személy egyik alaptípusa.* [Hunters' Society as a Basic Type of Legal Person] = Acta Juridica et Politica Szeged. Tomus LXXI., Fasc. 2. Szeged, 2008. 49–71. p.
7. BEZDÁN Anikó: *Civil jellegű vadásztársaságok perspektívái.* [Perspectives of Civil Type Hunters' Societies] = Acta Juridica et Politica Szeged. Tomus LXXII., Fasc. 2. Szeged, 2009. 47–59. p.
8. BEZDÁN Anikó: *A vadászterület kialakításának és a vadászati jog gyakorlásának egyes kérdései.* [Questions of Hunting Ground Formation and Practice of Hunting Law – Actual Challenges of European Regulation of Land] In: Az európai földszabályozás aktuális

kihívásai / Current challenges of the European legislation on agricultural land. Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért, Miskolc, 2010. 21–37. p.

9. BEZDÁN Anikó: *Nevesített jogi személy törvényes felügyeletének speciális vonásai / Special Features of Nominated Legal Persons' Legal Supervision* In: CEDR. A Magyar Agrárjogi Egyesület folyóirata / CEDR. Hungarian Journal of Agricultural and Environmental Law. 2007. 4. szám. 3–23. p. <http://www.cedr.soton.ac.uk/ashgate.htm>

10. BEZDÁN Anikó: *A vadászat természetvédelmi vonatkozásai.* [Hunting in Relation with Conservation] Jogelméleti Szemle. 2007. 3. szám. <http://jesz.ajk.elte.hu/bezdan31.mht>

11. BEZDÁN Anikó: *A vadásztársaságok fogalmának meghatározásáról / The Conceptual Definition of Hunters' Societies.* In: CEDR. Hungarian Journal of Agricultural and Environmental Law. 2011. 10. sz. 3–25. p. <http://www.cedr.soton.ac.uk/ashgate.htm>

12. BEZDÁN Anikó: *A vadásztársaságok kettős jellege, társadalmi és gazdasági jelentősége / The dual nature of hunting social and economic importance.* In: CEDR. Hungarian Journal of Agricultural and Environmental Law. 2011. 11. szám 3–25. p. <http://www.cedr.soton.ac.uk/ashgate.htm>

UNIVERSITY OF SZEGED FACULTY OF LAW
PHD INSTITUTE

ANIKÓ JUDIT BEZDÁN

Hunting Law, Its Practice and Hunters' Societies

Thesis of a PhD Dissertation

Consultant:

Dr. Judit Tóth University Lecturer

Szeged, 2012

I. The Objective of Research and Justification of Topic

My dissertation is describing the regulation of hunting law, the situation of the practice of hunting law, its regulatory directions and results, emphasizing hunters' societies. I am studying the insufficiency of their regulation compared to other countries' rules, too. I propose a course of further improvement of their regulation. My objective is to answer the question if hunters' societies seem to be suitable to fulfill their future game-keeping duties in their present form of organization, or is their transformation indispensable? Therefore I find it necessary to survey their legal qualities, to analyze their social-economic roles, size, structure and features of operation according to practically examined hunters' society structures. Legal regulation might be a tool for modernization, in environmental protection and natural resource economy. From a codificational point of view, the question is going on whether there will be need for unified or specific regulation of hunters' societies in the future or will there be need for additional regulation to general company and agriculture laws only? Partial regulations might create a detailed picture of hunters' societies, justifying individual regulation.

Answering these questions might create the foundation for the introduction of general tendencies, having lead to the development of the present situation. Practice has gone beyond the legal framework of hunters' societies, their transformation due to the new civil organization law is a general tendency. My objective is to try to find the missing link between theory and practice, which might provide the use of connections revealed.

The hunting law in force in 1996 was adopted, placing the practice of hunting right on new grounds, connecting it to land ownership. I am trying to answer the question, regarding the regulation developed, which organizational form would be the most suitable for the service of wildlife economy, conservation and environmental protection? Furthermore, will hunters' societies with strong traditions be able to fulfill these tasks in the future? In order to find an answer, I am striving to reveal and describe the legal features of today's organizational form, the most important characteristics of its operation, economy and the shortages of the actual regulation. My proposition includes the transformation of hunters' society system, although there is still neither optional nor effective framework for hunters' societies. That is the reason for their transformation and its legal justification. Civil/non-profit structure may have two kinds of impact: urging the organization to gain income equal to its expenses, minimalizing regional land lease and conservation is approached from the side of expenditure and voluntary work. This way, society is not the best form of legal entity for

hunters' companies. On the other hand, replacing hunters' societies with economic organizations proficiency could prosper, as there would be opportunity to employ more experts, more expenditure could be invested in regions, profit related responsibility would be realistic and back for hunting damage (tort) would not endanger the operation of societies.

At present, hunters' society is an amalgam of these two models. The Hungarian solution concerning organizational form is incoherent, its transformation by systematic change is by all means justified. It is still not determined whether hunting will remain the part of national wealth.

My whole research is pointing out to the opposition of the suggested legal institution and the expectations of the ones practicing the activity. In my thesis I am striving to justify this with facts. My further objective is to answer the question, whether it is possible to harmonize extremely different interests of landowners, hunters, authorities in charge of environment, economy and tax? The thesis is treating the development of hunting law regulation, the determination of its concept, EU regulation available and with the help of that, it is aiming to highlight the main areas of hunting law practice. As long as connecting legal rules are not present at EU level, legal regulations of hunting will remain the competence duty of member states and Hungary, in the lack of direction of legal harmonization. In the analysis, I am examining the rate of progression of law formation in the actual field, following adoption, furthermore the suitability of the created legal subject matter for EU and peculiar Hungarian circumstances, whether they can serve our famous diversity of wild animals and its preservation and maintenance. Rules must be suitable not only for The Constitution and human rights but for the owner and his environment and the interests of community. The topic of this thesis is not hunting law and its practice in general but only a sub-part of it, that is determination of the circle of authorized persons for practicing hunting right in private ownership areas, emphasizing hunters' societies and conditions determining the practice of their activity (marking out hunting grounds, monitoring rights and obligations in connection with practice of hunting rights, the main areas of practice of hunting rights), briefly covering issues of hunting, too.

The thesis is aiming to introduce some topics by comparative means, pointing out to contradictions between regulation and practice in Hungary and in some selected states. Private property is the main characteristic of capitalist ownership conditions, and I am striving to answer the question whether the autonomy of private property is protectable, or in what way they are limited by private law and public law. In the course of constitutional limitation, the property may be limited by necessity and proportionality in law. However, due to the

fundamental characteristic of property law, determining economic order, the Constitution protects its institution, having elaborated the common interest limitation test. In the topic of hunting regulation, the separation of owners' partial entitlement is crucial, furthermore, the greater significance of usage conditions, in a way that right of disposition may only be practiced related to usage.

II. Applied Methods in Thesis

Due to lack of special literature, I have implemented the main monographs, handbooks and textbooks on Hungarian legal history, the case law available, the legal acts of the EU and related political documents. Apart from the national, international and EU legal subject matter, I have surveyed and studied material of by law, internal, home-rules in hunting activities. These have helped point out to the position of the topic, its regulatory principles and answer the question whether the selected legal area can be considered independent. In my thesis I am striving to reveal practically emerging problems, too.

In the course of elaborating the topic, various historical, grammatical, logical methods, comparative and eliminating methods, and systematic approach were implemented. I have also collected data at actual hunters' societies', in order to outline their legal practice (in Csongrád, Békés and Bács-Kiskun Counties) I have used other hunters' societies legal disputes that emerged, in the course of legal consultation in order to solve conflicts between objectives and organizational form. I have made interviews, as means of direct exchange of information and cooperation. There are still few forums for researchers' and practical experts' conversation.

Literature outside the field of jurisprudence was referred as relevant source. I have illustrated practical problems with statistic data although they do not follow the latest hunting cycle. Giving lectures in Hungarian and international conferences also developed my thesis. According to my educational experience, I find that the chosen topic may fit in the educational system with regard to the educational structure. As modification is urgent, in the course of codification preparations my conversation with cooperating experts helped me outline my opinion and propositions.

It can be established that the state's restrictive role concerns ownership entitlements due to a demand for environmental protection and conservation.

Hunting law is an area not harmonized within the legal system of the European Union law. Member states respecting their historical traditions and developed practice, compare their own provisions to one another's in only partial issues, which rather means they meet conditions of environmental protection and conservation, that is, EU regulation has got traditions. Surveying the history of development of Hungarian provisions, their precedents, and the circumstances have determined their formation.

In a separate chapter, I compare the German regulation including legal terminology, an influential legal system, that has deep impact on our region. Moreover some examples in regulation from France, Ireland, and the Netherlands are analyzed looking for good practices in the hunting societies, legal entities.

The central issue of the thesis is approached primarily from the point of view of agrarian law. Hunting right has numerous connections transversaling the frames of agrarian regulation, and legal branches (e. g. economic law, administrative law). The ethical regulation shall be taken into account setting up the practice of hunting law.

Nowadays legal regulation is changing quickly, so I closed down the research and manuscript on an exact date: 30 January 2012, although I am paying attention to further developments.

Due to various basic relations and structures of organizational types practicing hunting right, the thesis is concentrates only their institutional feature. The results however have made me certain that further research may be needed.

The quality and demand of hunters' societies' requires alternative institutional forms because the actual association of hunters as only legal entity has become inadequate. The alternative forms may support the practice of hunting law, the organizational characteristic of the operation of hunters' societies.

The dual characteristic of development and activity of hunters' societies practicing hunting law is undisputable: they organize economy while they have civil features at the same time. I am pointing out that the reason it would be useful to create a specific organizational form for them serving their public purposes (environmental protection, conservation), **in** harmony with duties. The direction of progress lies in the development and consideration of the above. Gaining state aim it most be respected for competition with economic companies.

III. Scientific Results and Legislative Proposals

At present, in the European Union the system of hunting rights differs on a country-by-country basis; regulations depend on historical traditions, traditions of the rule of law and public policy, or other cultural and political customs. There are a lot of differences between persons entitled to hunt in terms of relationship to the state and in the rate of subsidy they are entitled to in connection with hunting activities. The community regulation does not interfere with disputes between Member States, only regulates the ‘four freedoms’ and provides formulas for the Member States to avoid discrimination. Regulation is influenced by the legal harmonization obligations of each Member State, which involves several regulatory domains. Therefore it is significant to think over the Hungarian legal regulation on this issue, and improve provisions to better approach regulatory models applied by other European states.

3.1. Principles of hunting-right regulation and their placement in the legal system

Negative franchises protect non-institutionalized action of civil society through the freedoms of speech, religion, contract and assembly. Consistent application of the principles of the freedom of association, ensuring wider functional facilities for civil organizational forms (introducing adequate legal forms like various forms of economic entities having functions and features of hunting associations) would result in a more complete practical application of the freedom of association. Not only the unauthorized interference is dangerous in these cases, but the state has positive obligation also, to support the practice of rights through laws, also including the enactment of provisions regulating the management, operation, establishment of hunting associations and of those entitled to hunt.

After the Millennium, in Hungary organizational forms and functions remained mixed, the organizational system of those entitled to hunt could not be adequately circumscribed, and the political-economic significance of the sector was not clarified.

The legal order is different, depending on the effective regulation relevant to ownership of game and that on the hunting rights. Bálint Kolosváry in his book, entitled *Hunting Law*, in 1923, considered the game to be *res nullius*, but the Bill of Hungarian Private Law Code in 1928 stated in its Article 568 that the game is derelict in a field until it is free, but the game kept in a game preserve is not considered to be derelict. Landowners have the right to acquire the game as it is *res nullius*, or who have been given this right by the

landowners. This determines hunting rights. Károly Szladits confirmed this (in 1930) and concluded that there was no separate additional right in relation to this situation, there is only a “transfer of ownership”.

In socialist countries the state property was typical; therefore, the natural resources and the ownership of games were considered to be property of the state under Article 128 of Act IV of 1959 (Hungarian Civil Code, Ptk.). If the game is state property, the state determines the passing the hunting rights, also who gets it, and on what conditions. This determines hunting rights to this date, acquiring ownership over the game takes place through the hunting activity. The need to start the justified reforms and the regular review by the Government and the Legislature of legal regulations pertinent to civil society organizations based on strategic criteria, also with respect to accession to the EU, arises out of these ownership relations.

The regulation of ownership is basically a part of the private law regulation. As Miklós Világhy pointed out, the ownership rights are not only the most significant basic rights of private law, but also those of the legal system. Specificities of other legal relationships in connection with the practice of hunting activity facilitate that hunting fulfills its function.

Since the Constitutional Reform, the regulations of public and private law of nonprofit organizations has mixed, and this resulted in a situation in which private law organizations were discriminated against because they could not get the most funds. Owners tried to solve the deficit of self-government through the freedom of association; e.g. in wine-communities they established public bodies, but structural disadvantages of the regulation of organizations made it more difficult for hunting associations to function according to the rules of law. The law on the right of association, and the relevant legal territories improved separately. In the last decades in Europe awareness raising started in terms of civil society as a “unified territory”, but first of all in this respect due to social and nowadays economic participation. Legal regulation today accentuates that social need is increasing in terms of the benefits of natural resources. These benefits are more economic goods, they are common and ecological goods.

Having examined the position of legal branch and the situation of manifold social-economic provisions of hunting law in the legal system, considering its socio-economic role, it is to be ascertained to belong to agrarian law. (The background of the regulation in conservation and animal protecting aspects is important.)

Relevant legal rules in the regulation of hunting rights in order to create a more coherent model are needed to be rethought as follows:

- a) Regulation by law, in an obligatory manner. The normative basis of the standardized hunting law (nowadays Vtv.) is the base of the hunting organizations' independence. This law would sum up the mandatory principles and legal institutions for hunting activity, and guarantee the rights and obligations of functioning of hunting associations.
- b) A solution equivalent to that under a), would be to create a function-type special regulation (based in cogent law), based on variations allowed by Vtv. (the Hunting Law)
- c) A motivational solution is also imaginable through the Fundamental Law by providing the limitations for the exercise of the freedom of association, thereby avoiding any further limitation through legislative Acts.
- d) Internal regulation based also on the respective effect of independent, external legal relationships. Internal regulations (house rules, disciplinary regulations) are significant for hunting associations. Basic relationships regulated by the Fundamental Law, the Ptk., the Hunting Law and Law on Associations could give more freedom for the local, organizational regulation of such associations.

3.2. Propositions for legislation

Due to excessive use of dogmatics, continental legal terminology requires the separation of rules related to one another in some respects, within specific fields of law. In this topic there are several contradictions, for which I make the following *de lege ferenda* propositions.

1. Experience of the past revealed the solution that instead of marking out hunting grounds being landowners' right, it should be the responsibility of more competent organizations, such as hunting authorities, so their sphere of authority should be supplemented. The establishment of hunting ground borders must not depend on landowners' interests, considering the borderline of their exclusive property. Hunting authority representatives' proficiency would guarantee expert and scheduled economy and the realization of wildlife conservation in declining habitats, too. This way, lasting disputes and lawsuits among neighbors could be avoided. As another considerable advantage, hunting authorities could get authoritative access to ownership documents in order to operate and control landowners' assemblies, allowing landowners' representatives to see them in the office. This could be quite helpful when supervising vote rates in relation to actual size of land property. Furthermore, it would also be easier to control whether the assembly was called by one third of the landowners'.

2. For the sake of lasting hunting, scheduled cycles should be differentiated among big game and mixed game areas. The shooting of game must connect to a certain hunting right, given that the game was born in that specific territory. In the case of big game, a 15-year long schedule may be reasonable.

3. In the circle of prohibitions protecting the game, there is demand for modifications leaving only basic rules adjusted to the specific level of protection. Changes of the legal system justify the modernization of the previous regulation.

4. Hunting law dispositions must be corrected in connection with self-government town-clerks' authority related to landowners' assemblies. There have been numerous cases when the town-clerk was unable to be present at the assembly. According to dispositions of the new self-government act, the town-clerk is replaced by his deputy, although their knowledge of the attitude of the majority of landowners is not guaranteed, neither their practice of voting right in favour of them. The practice of town-clerk's authority does not guarantee high standard and economic solution from the point of view of the office, disinterest is quite common. Personal presence at the landowners' assembly is required; the possibility of passed-on representation (by proxy) presumes less and less interest. In general, these cases occur rarely, as decision in the issue of usage takes place by cycles. Considering complex environment protection and conservational points of view, the marking out of hunting grounds requires proficiency, which landowners often fall short of, not being a prerequisite in the case of town-clerks. Self-governments' representation of interests is formal, and they nearly never claim for the veto right connected to resolutions, According to the new self-government act, self-governments operate in villages, towns, district centre towns and capital districts. Further question is whether legal representation may completely prevail in villages? It would be expedient to settle town-clerks' authority on the level of judging hunting damages.

5. Representation of national property land according to hunting law and the National Land Fund Act is the authority of the minister of agrarian policy. It used to be quite frequent though, that the National Land Fund were not present at assemblies, having not produced authorizations, either. National land representatives' proceeding as entitled is crucial, as its failure might eventually impede the lawful and successful act of the assembly. One solution may be the authorization of the Hungarian National Trust as careful owner and trustee of the national property, to making declarations and representation.

6. In case the above mentioned proposition is adopted, it would be suitable to form a committee, too, which would assist hunting authority to establish hunting ground borderlines, Forestry, conservation authorities and interest representative organs of hunting could delegate one member each, making different interests compatible. Its sphere of authority could offer two alternatives: having an advisory role or having right of decision by vote. This competence could allow professional opinions and common social demands and interests to prevail, instead of private landowners' interests.

7. In case hunting ground is marked out by hunting authorities, the first assembly could be called by them, too, by way of notice. This could entitle the authority to keep its chairman's position as long as the owners decide on the form of representation and the person of the first representative.

8. In connection with the operation of landowners' community, legal regulation of the following would be important: In what way are hunting communities entitled to practice their hunting right, what basic principles must be kept while practicing and completing their tasks? The lack of definition could bring about mixed solutions, part of which would be definitely disadvantageous for smaller land property owners. One standard way of regulation selected from various kinds of operational possibilities should be filed in hunting law – as a separate chapter – considering the operation and standard rules of landowners' communities. This would be important for landowners, the protection of wildlife and scheduled hunting activity, too.

9. Economic companies' lessees' position should not be strengthened but weakened, in connection with hunting economy and activity in order to complicate foreigners' latent land leasing. According to rules in force, economic societies registered in Hungary may become entitled to hunting right, provided they practice agricultural and other legally determined activities in 25 % of the hunting ground. Bringing back the previous 50 % leasing right prerequisite would allow the guaranteed success of wildlife conservation as opposed to profit-orientation emphasized by social-economic formations. This order would violate hunting societies' interests as the obligation to justify the use of more than half of the hunting ground used to impede social-economic formations according to the previous regulatory system. Justification of 25% is not likely to cause any problem. This has made it possible for hunting societies and landowners' communities leading the same activity in the form of association practicing professional and scheduled economic activity, as ones entitled to hunting, to be

excluded from the actual practice of hunting right, allowing primarily profit-oriented economic societies to do hunting activity.

10. As for land leasing contracts, the regularity of legal practice could be assisted by the application of the sample shown in Chapter V, designating important conditions and contract requisites – embedded in the enclosure of Hunting Law. In the course of elaborating the sample, I propose the following points: a) Precise determination of the area of hunting ground in contract, separating territories where hunting is legal, illegal or suspended, b) contractual reference to lessee's selection taken place in writing, c) classification of hunting ground as big game, mixed game areas, d) determine lessee's obligations as fulfillment of special prerequisites, e) lessee's duties in the course of hunting activity, f) determination of minimum and maximum amount of land leasing fees adjusted to areas considering authoritative opinion, g) enabling land leasing fee to be modified, h) provide lessee with right to breach contract.

11. As for land leasing contracts, proficiency prerequisites connected to utilization of hunting grounds could simplify legal regulation. Qualification would guarantee a part of the knowledge, making it unnecessary to describe them in minute details in the legal text.

12. The limitations of hunting societies' legal qualifications are relative. Practically, they are "semi-societies". I propose to call them hunting companies. This qualification would be more accurate. Hunting societies lead economic activity, the borderline of this organizational form is often provided by the limitation determined in the new law on civil organizations and historic past.

13. For the sake of harmonized regulation, grouping and summary of hunting societies' conceptual characteristics and features would be suitable. Apart from conceptual definitions, organizations' transformation into non-profit social-economic formation may be indispensable.

14. Disciplinary committees' emphatic role justifies atypical characteristics of the civil organization. Furthermore, in practice, members wish to regain their "investments" realized during membership in the selected organization, when cancelling membership. However, hunting right is not of notable property value.

15. Entities entitled to hunting economize in increasingly difficult financial circumstances. Professional hunters guarantee expert hunting economy, it being primarily the interest of farmers on the hunting ground. In many places, members obliged to hunting actively

cooperate in the fulfillment of duties, otherwise falling in the competence of professional hunters. Hunting law modification could be justified, that is employment of at least one professional hunter is necessary after each completed area of 3000 ha. According to rules in force, 2 professional hunters' employment is obligatory in the area of 3100 ha. Provided the entitled can afford it, more professional hunters may be employed, although the situation of hunting grounds often makes it possible for one professional hunter to complete duties.

3.3. The perspective of hunters' societies

It can be said that the classic civil organizational form is needed to be changed in future. In fact, association form is not the one to be determined in this field. The contents of hunting right require alternative forms of legal entities. Modification of provisions also point to the direction of making economic issues more comprehensive in the case of associations, too. The operation of associations does not depend on economy; instead, the selected objective must determine the form of organization.

If legal obligation did not connect to the practice of hunting, hunters could form associations in the classic sense, for their leisure activity. However, hunting has rather become a profit-oriented activity. It has free-time, conservational characteristics in one, too, it being a more important point for the actual organization, the civil form (association) may be advantageous.

New law on associations adopted late 2011 are favourable to formations of this kind, as they create possibility to enlist income, having made the dogmatic system even more chaotic altogether. It has to be stated that the operation of hunters' societies as civil organizations is not appropriate; instead, it should be one of the optional organizational forms.

Obligations related to the forest and hunting activities contain significant restrictions and expenses. For the sake of balanced income and expenditure, it is important to practice hunting in large areas, so reduction of hunting ground areas is not proposed.

New of legal entities should be created or allowed (e. g. non-profit economic companies) It is crucial that there be a small number of well-educated professionals in the starting business. Hunting law dispositions are appropriate and they have to prevail in today's situations and problems. In the field of hunting law, on organic standardization among member states would happen including measures and duties of hunter. To create unified

conditions for all union citizens in the field by hunting law regulation (e.g. in cause of transborder hunting).

In the course of fulfillment of duties, difficulties emerge in the case of every organizational form, however, their survival and operation are unquestionable due to precise legal regulation and creation of partial rules settling hunters' societies' specialty.

In case the association form is only restricted by regulations in the future, I find it worth considering that the Government provides hunters' societies practicing hunting activity with financial assistance, in order to stimulate their work, and as an expression of greater responsibility by the government as owner of the national wealth. Considering land ownership situation in Hungary, these farmers' activity could reach over several hunting grounds. Association should not be their organizational form. This solution would point to the direction toward an effective economy.

IV. Practical Use of the Findings of the Doctoral Thesis

My findings may be most useful in the field of legislation laws, in the course of decision about further operation models of hunters' societies, and in connection with modification and authority control related to hunting law. I have been striving to point out to features and tendencies, practices so that hunters' societies' legal qualification come into prominence, with content dogmatically clear and well-arranged. One possible use of legal application lies in the fact that valid legal subject matter contains dispositions to be supervised. The modification of hunters' societies' legal qualification would have significant influence on judgment practice, on the circle of their supervision, and the judgment of legal disputes related to the legal institution.

Certain parts of my thesis may become academic educational subject matter, and in training material for hunters, legal experts and his authority members in the complexity of hunting law.